

NARODNI GOSPODAR

GLASILO GOSPODARSKE ZVEZE.

Člani Gospodarske zveze dobivajo list brezplačno.

Cena listu za nečlane po štiri krone na leto; za pol leta dve kroni; za četrť leta eno krono; posamne številke po 20 h.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca.

Cene inseratom po 20 h od enostopne petit-vrste, za večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 143.

V Ljubljani, 25. julija 1900.

Poštno-hran. št. 849.872

Kako zboljšajmo svoje gospodarstvo?

(Piše A. Štrekelj.)

III. Zboljšajmo svoje polje.

(Nadaljevanje.)

Mnogo je tedaj rastlin, ki bi nam dajale morebiti več dohodke nego nam jih daja sedaj žito. Samo si je treba pravo izbrati, ki bo vgajala deželi, zemlji in času. Da, času tudi, kajti nič nam ne pomaga, če še toliko pridelamo, a ne moremo pridelka spečati. Času pa vgaja ona rastlina, katero svet najbolj išče, a je ne more v polni meri dobiti. Rastlina se radi tega podraža, zveča se pridelovalcu dohodek, a stroški ostanejo tisti — njegov dobiček je radi tega tudi več.

Čisti dohodki našega polja pa niso odvisni samo od rastline, ki jo pridelujemo, ampak tudi od pridelovanja samega. Naše pravilo pa bodi tudi tu: z majhnimi stroški mnogo doseči. Škoda je le, da se naš kmetovalec ne drži tega zlatega pravila.

Kako pa se zamore z majhnimi stroški mnogo doseči? Kmetovalci v drugih deželah vedo to že zdavno. Že prej sem omenil, kako nadomestujejo Amerikanci, kjer le morejo, človeško moč z živalsko ali pa s paro. Posnemajmo jih! Ne rečem sicer naj kar kupimo parni stroj, ne, moje mnenje je drugačno.

Jaz mislim, da bi se dalo tudi pri nas mnogo nadomestiti z živalsko silo in z dobrim orodjem, kar moramo opravljati sedaj z rokami.

Rad bi našteval tu različne priprave, ki nadomeščajo ročno delo, toda to bi me preveč zavleklo. Če si naroči bralec cenik kake večje tvrdke za kmetijsko orodje, lahko vidi take priprave tudi v podobi. Ne morem si pa kaj, da bi ne omenil, koliko dela bi si lahko prihranili, če bi rabili dobre brane in valjarje za razbijanje grude (kep), če bi okopavali z okopalnikom, sejali s sejalnikom itd. Drugi taki stroji so za žetev in mlatvo, za košnjo, grabnjo in preobračanje sena. Dobijo se celi stroji, ki žanjejo žito, stavijo ga v enake snope in ga ob enem sami povežejo! Take stroje si nabavijo lahko seveda samo največi posestniki. Pa tudi drugih si ne more vsak navaden gospodar kupiti. Vendar pa je to na ta način mogoče, če se več sosedov združi. Stroški se na ta način radelijo. Tudi če si priskrbi en gospodar eno pripravo, drugi drugo, tretji tretjo in si jo potem medsebojno posojujejo, dosežejo svoj namen.

Slabo orodje pa nam ne pomaga mnogo k cenejšemu pridelovanju. Kakor ne morejo konkurirati tvornice s starimi, okornimi stroji s tvornicami, ki pridelujejo z moderinim stroji in majhnimi

stroški boljše in več blaga, ter morajo v tej konkurenci propasti, tako je tudi pri kmetovalcih. Tudi mi se ne moremo bojevati z našim slabim poljskim orodjem proti onim poljedelcem, ki imajo boljše orodje in jim je zato mogoče lažje in več pridelovati ter z nižjo ceno prodajati.

Pri nas se strašansko greši v tem pogledu. Še celó popolen plug, ki je najbolj važna kmetova priprava, je pri nas nekaj redkega. Vendar priznavam, da gre zadnja leta, kar se tiče poljskega orodja, v nekaterih krajih na Slovenskem nekoliko na bolje. Rečem pa, samo v nekaterih krajih, kajti so tudi kraji pri nas, ki imajo tako slabo orodje, kakor morebiti nikjer v celém našem cesarstvu.

Poglejmo samo Istro in Kras! Tako siromašnega ljudstva kakor je istrsko se ne najde z lahka. In vendar bi bila lahko ravno Istra avstrijski vrt. Sedaj pa ni, ampak je pusta dežela, za kar je preveč uzrokov, nego da bi jih zamogel tu naštevati. Povem pa naj le, da dela istrski kmet še vedno tako, kakor so delali pred tisoč in morebiti več leti njegovi očetje. Vsaj v poljskem orodju ni videti nobene napredka. Njegov plug je še vedno popolnoma lesen, če odštujemo okorno skovan lemež na njem, brana obstoji iz par frask ali pa iz štirih v okvir zbitih stebričev, in če opustimo še jako primitiven

voz, lahko rečemo, da istrski kmet ne pozna drugega vprežnega orodja. Saj mu tudi ni dana nikjer prilika, da bi ga videl, kajti kmetijski napredek zadnjih let ni ostal v temi samo istrskemu kmetu, ampak v isti meri, če ne še bolj, tudi istrski gospodi, ki je lastnica večih posestev.

Kako težavno je oranje z lesenim drevesom, posebno v težkih istrskih zemljah, razvidno je tudi že od tega, da vpregajo predenj po tri in več parov močnih volov, a delo ni baš tako, kakoršno bi moralo biti pri taki sili. Prepričan sem, da bi se s parom volov in z dobrim železnim plugom popolnoma nadomestilo. Mnogi se izgovarjajo, da železen plug ni za njih zemljo, da se polomi itd. Seveda so ti izgovori brez utemeljitve, kajti ravno tisti, ki to govoré, morebiti še pravega pluga videli niso, kaj pa še, da bi skušali z njim delati.

Pa tudi delo starega lesenega oralja je vse drugačno nego pluga z dobro kovanim lemežem, z železno, pravilno zavito, gladko desko, pluga, kateri se po volji vodi in obrača.

Staro oralo nima posebnega noža, ki bi zemljo pred desko rezal, marveč opravlja to delo lesen stebrič ali pa debel železen klin. Kakor je težavno delo, če hočemo rezati kruh z noževim hrbtom mesto z ostrilom, ravno tako težavno je oranje s takšnim oralom. Ker je deska na tem oralu lesena, zato navadno raskava, ravna, večinoma nizka in dolga, prime se je prav rada zemlja in obtežuje s tem delo. Ker je nadalje deska navpično položena, ne more se zemlja dovoljno preobrniti, marveč se pomakne le nekoliko na stran. Če je zemlja bolj težka, se tudi ne more s tem drevesom zrahljati. Leseno drevo tedaj bolj odmika zemljo, nego da bi jo rahljalo in obračalo. Njegovo slabo delo vidimo najboljšje, kadar podoravamo gnoj. Polovica in včasih tudi več ga ostane na vrhu.

Vse drugače pa deluje dober železen plug. Deska je pri njem gladka, svedru podobno zavita, ne predolga in pritrjena neposredno na lemež. Zemlja, ki jo poslednji in pa na gredlju pritrjeni nož odrežeta, gré najprej po lemežu navzgor, ovije se ob deski na desno ter se na nji popolnoma preobrne. Pri tem preobračanju se zemlja deloma razpusti in zrahlja. Zemeljska plast, ki je prišla od spodaj na površino, sprhni na zraku in odpre rastlinam nove redilne snovi.

(Dalje prih.)

Kmetijstvo.

Vinogradništvo in vinarstvo.

Zavrelka ali birska.

Ta jako nevarna bolezen na vinu je pri nas v poletnem času nekaj jako navadnega. Posebno šibka črna vina iz mokrotnih let, ko je grozdje močno gnilo, so jej jako podvržena. Vendar ne prizanaša tudi belemu vinu, če pride to v sod, katerega je zavrelka pokvarila.

Oni, kojemu vino zavre ali se mu zbirska, ni nič kaj prav čislana kletar. Njegova klet je navadno zamazana, a reda ni v nji nobenega. Vino se v sodu le malokedaj polni, še manjkrat pa pretaka. Včasih stoji vino celo zimo in morebiti celo leto na drožju. Neumni kletar misli, da dá drožje vinu moč, toda se močno moti.

Nesnaga in malopridnost je prvi vzrok tej bolezni, kajti s tem lastnostima prikladijo se v klet in v vino tudi neke glivice, ki vino zavrejo. Te glivice so tako majhne, da jih s prostim očesom ne vidimo a z drobnogledom le komaj.

Kaj nam je tedaj storiti, da se nam ta bolezen ne prikladi v klet? V prvi vrsti držimo se snage in vino večkrat zalivajmo in pretakajmo. Pretakati je mlada vina vsaj štirikrat v letu in sicer pred božičem, meseca marca ali aprila,

meseca junija ali julija in v začetku oktobra. Če se pa vino večkrat pretoči, tem bolje je. Mošt iz gnilega grozdja naj povre na zdravih tropinah in naj se dene v sod, ki se je zapuhal nekoliko z žveplom. (Glej št. 6. „Narodnega Gospodarja“.) Tudi je paziti, da se vino po leti preveč ne vgreje, zato naj se hrani vedno v hladni kleti. Še celo prevažanje v vročini vzbudi včasih bolezen.

Zavrelko se spozna na tem, da se začne vino peniti, da preminja barvo in okus ter zgublja kisline. Črno vino postaja rujavo a belo bolj temno, oboje pa se moti. Vino diši, kakor bi bilo poparjeno in če se je bolezen že močno vkoreninčila, je jako zoperno.

Ako se zapazi že prve pojave bolezni, dá se vino še rešiti, če je pa bolezen že daleč, je izgubljeno. Niti dobrega žganja ni mogoče dobiti iz njega.

V prvem slučaju naj se vino brž pretoči v sod, ki je z žveplom močno zapuhan. Res da izgubi s tem črno vino nekoliko barve, toda vsaj ostane nekaj časa pitno in za brani nadaljno kvarjenje. Vendar naj se vino kmalu porabi. Kdor ima ali si lahko izposodi pasterizatorja, to je orodje, v katerem se vino v ceveh segreje na 60° C., je najbolje, da rabi to pripravo. Pasterizovanje ne dá vinu nobene duha, ga nič ne pokvari a vbrani mu skoraj gotovo bolezen.

Posoda, v kateri se je vino zbirsilo, naj se z vrelo vodo, kateri se je dodalo več vode in nekoliko žveplene kisline, večkrat opere in oriblje. Potem naj se napolni s čisto vodo, ki ostane nekoliko dni v nji. Kadar se posoda spet rabi, naj se ne deva v njo, vsaj v prvič ne, najboljšega vina, ampak če mogoče le domačo pijačo. Če se pokvari slednja ni toliko škode kakor za drago vino.

A. Štrekelj.

Sadjarstvo.

Kako napravljati sadni mošt.

Sadno drevje obeta nam letos prav bogato in ne znamo, kaj bo s tolikim sadjem, če mu bo cena tudi letos tako nizka, kakor je bila navadno v dobrih letinah. Človeka sicer jezi, da mora dati svoje blago s ceno, katero postavijo drugi po svoji volji, toda kaj mu pomaga, če ne zna sadja na kak drugi način, ki bi mu prinesel več dobička, uporabiti. Ali naj ga pusti, da mu segnijo? Kam pa s potolčenim in s slabejim sadjem, ki se ne dá za nobeno ceno prodati?

Če znamo, kako se napravlja iz sadja mošt, sušje, sok, marmelada itd., izognemo se mnogi nadležni skrbi in sadje mnogokrat bolje uporabimo nego bi ga prodali. Saj se dajo tudi taki pridelki dobro prodati, če so prav napravljeni.

Najbolj navadna, najbolj priprosta in včasih najbolj koristna je uporaba sadja za mošt. Sadni mošt ni samo jako cena pijača, marveč tudi jako dobra in prav zdrava pijača. Posebno če ga znamo narediti kakor je treba, prekosi marsikatero vino iz grozdja. Saj sem imel mošt, o katerem bi nihče ne dvomil, da ni pravo vino.

Sadni mošt napravlja se iz različnega sadja, najbolj pogosto pa iz jabolk, hrušk, grozdja sv. Ivana, kosmulj, včasih tudi iz črešenj in sliv. Slednji dve sadni vrsti pa niste za mošt prav sposobni, ker nimate dovolj kisline. Če pa zmešamo črešnjev mošt z moštom iz grozdja sv. Ivana, dá ta zmes lahko izvrstno pijačo. To je tem lažej mogoče, ker zorita oba sadeža skoraj isti čas. Najboljši mošt, pravijo, da dajo jagode, za naše kraje pa so večinoma predrage, da bi jih v ta namen porabili.

Glavna sadeža za mošt sta vendar še vedno jabolka in hruška. Vendar tudi to sadje ni vse enako dobro. Nekatero dá bolj mehke mošte, drugo bolj trde, tretje šibke,

četrto močne, peto čiste, šesto motne itd. Mošt s srednjimi lastnostmi naredimo, če zmešamo različno sadje.

Za mošt se dá uporabiti pa tudi le deloma zrelo sadje, ki je odpalo z drevesa, bodi si, da ga je črv spodjedel, bodisi veter otrešel ali pa da je odpalo vsled suše. Posebno v bolj vročih legah ostane jako težavno vse sadje na drevesu. Drevo, ki obeta meseca junija mnogo kvintalov sadja, obdrži včasih samo nekoliko kilogramov zrelega sadja. Vse drugo pocepa polagoma na zemljo. Tako sadje naj se skrbno pobira in hrani, da se skupi večja množina a potem porabi za mošt. Povem naj samo, da sem napravil pred par leti iz takega sadja v sadovnjaku, ki meri 5 oral zemlje nad 70 hl prav dobrega mošta, ki je bil vreden okoli 700 gld. Zdravo sadje sem seveda prodal ter skupil zanje nad 1000 gld. Koliko nese sadno drevje, če se pravilno ž njim ravna in če se sadje pravilno uporabi, znam povedati sam prav dobro.

Za mošt smemo rabiti samo zdravo sadje. Kar je na njem gnilega, moramo odstraniti, ker bi dala gniloba povod nekaterim moštovim boleznim. Da dobimo zdravo sadje, ga moramo brati z rokami. Za ta posel so najbolj sposobni dečki. Sadja se tedaj ne sme klatiti s preklo, ne otresati. Slednje je dovoljeno samo, če se sadje kmalu zmasti.

Sadje, ki ni popolnoma zrelo, in pa ono, ki je odpalo pred časom z drevesa, treba je nekoliko časa mediti. Najboljše je, če se postavi sadje v nizki plasti na slamo. Z medenjem se spremeni škrob v sladkor in radi tega postane mošt iz mejenega sadja bolj močan. Seveda je paziti, da sadje med tem ne gnije. Gnilo naj se večkrat odbira. Tudi že zrelo sadje je dobro pustiti par dni, da se med in napravi več sladkorja.

Ko smo sadje tako pripravili, pričenja se maščenje. To delo se opravlja na različen način. Kdor ima mnogo sadja, je najbolje, da

si priskrbi mlin za maščenje sadja, ki stane okoli 35 gld. Ta mlin je podoben onemu za grozdje, vendar so valjarji kameniti a vrhu njih se nahajajo na vretenu noži, ki sadje najprej razrežejo. Ž njim se mnogo dela prihrani. Kdor pa ima manj sadja, pomaga si lahko na sledeči bolj priprosti način:

Sadje se dene kakih 20 cm na visoko v široko, bolj nizko, toda močno kado (plavnik ali bedenj). Tu se sadje z lesenimi bati tako dolgo tolče, da se razdrobi. Bat si lahko vsakdo sam pripravi, če prežaga kakih 20 cm razsebe drevesno deblo in nasadi izžagan čok na leseno držalo. Da se sadje boljše razdrobi, deva naj se le po malem v bedenj.

Zdrobljeno sadje pride v stiskalnico ali prešo. Najboljše so lesene stiskalnice. Železnih ne priporočam, ker se spoji čreslovina, ki se nahaja v moštu z železom, a mošt rad počrni po tej spojini. Črno barvo zadobi pa mošt navadno še le po nekotnem času in sicer še le ko smo ga natočili v kozarec ali če je bil nekoliko časa na zraku. Stiskati je treba tako dolgo, dokler teče mošt iz stiskalnice. Kadar se pa ta ustavi, razpusti naj se stiskalnica in tropine naj se v bednju spet nekoliko pretolčejo. Tudi ne dé nič, če se jim pridene sedaj par litrov vode (2 do 4 litre na kvintal sadja). Pretolčene tropine stiskajo se v drugič in če treba še v tretjič.

Iz 100 kg dobrega sadja račun se navadno 50 do 60 litrov mošta. Jabolčni mošt ima povprečno 9 % sladkorja in 7 % kisline. Boljše sadje dá pa tudi mošt z 12 in več odstotki sladkorja. Dasi zadostuje ta množina sladkorja za navadno pijačo, vendar je treba za boljši mošt umetno dodati sladkorja. Ta dodatek se posebno priporoča, če smo rabili nezrelo sadje. Koliko sladkorja se dodá, odvisno je od pridelovalca samega. Čim več tem boljši bo mošt. Če hočemo, da bo imel mošt ono moč, katero ima

navadno vino, treba mu je dodati 7 do 8 kg cukra na hl. Če hočemo pa napraviti liker, deniti je treba v vsaki liter mošta $\frac{1}{4}$ kg cukra.

Jabolčniku in hruškoven, katera je najboljša zmešati, ni potrebno, da se dodá voda, ker se nahaja v njima kislina v pravem razmerju. Pač pa se mora dodati vode moštu iz grozdja sv. Ivana, ki je jako kisel. Navadno se dá toliko litrov vode, kolikor kilogramov grozdja je bilo. Seveda je treba dodati potem moštu, ki smo ga zvedčili, mnogo cukra! Namesto vode se dá lahko tudi črešnjev mošt, ki ima malo kisline a mnogo sladkorja. Če se ravna na slednji način ni potreben cukreni dodatek.

V vinorodnih krajih je dobro, če se vrže še sladki sadni mošt, ki se napravlja ob trgatvi, na vinske tropine. Te mu podelijo vinski okus in aroma. Več nego en dan pa ne smejo stati na tropinah, a v tem času naj se tropine večkrat premešajo in potlačijo, ker bi se drugače oglele in skisale. To delo se lahko prihrani, če se pritisnejo tropine z luknjastim pokrivalom pod mošt. Pokrivalo je treba seveda v bednju pritrditi bodisi s stebrom ob strop ali pa s pocinjenimi žebli ob bedenju.

Mošt iz stiskalnice ali pa oni iz vinskih tropin dene se v sod, kjer začne po nekotikem času vreti. Soda se ne sme popolnoma napolniti, ker se mošt vzdigne. Tudi se ga ne sme prve dni zatakiniti z veho, marveč z vrelna pilko ali pa se zakrije z opeko, pod katero smo postavili nekoliko čistih cunj ali širokega listja. Najbolj priprosta vrelna pilka je zavita cev, ki tiči z enim koncem v prevrtani vehi, z drugim koncem pa v kozarcu, ki je napolnjen z vodo. Skozi vrelna pilko izhaja zrak iz soda prav lahko, zunanji zrak pa ne more v sod. Vrelna pilka ima radi tega namen, da brani mošt pred glivami, ki prouzročujejo različne bolezni na moštu, v prvi vrsti pa skisanje.

Sod, v katerem se nahaja sladki mošt, naj bo v hladnem, pa ne mrzlem prostoru. Najboljša toplota je 13 do 14° C. V bolj mrzlem prostoru bi vrel mošt prepočasi, v bolj gorkem pa prenašlo.

Ko je mošt prevrel, kar se zgodi po 14 dneh, naj se pretoči v čisto posodo, katero se z moštom popolnoma napolni in z vrelna veho zatakne. Vrelna voha se razločuje od navadne v tem, da ima luknjo, ki je zaprta z gumijevim trakcem. Kadar gre zrak iz soda, se trakec sam privzdigne in potem, ko nima zrak več one moči, zapre. Kdor nima take vehe, rabi lahko tudi navadno, ne sme je pa od začetka preveč zatrditi. Taki mošt naj se hrani v hladnem kraju (kleti), ki ima okoli 10° C gorkote. Posoda pa naj se večkrat polni, da ne postane mošt cveten. Če nimamo mošta, dobra je za polnitev tudi voda. V drugič naj se mošt pretoči meseca aprila a v tretjič meseca julija. V hladnem prostoru se pa hrani, dokler se ga ne popije.

A. Štrekelj.

Živinoreja.

Prašičja kuga.

Na Dunaju se je vršila 3. t. m. pod predsedstvom ministerskega predsednika dr. pl. Körberja enketa, kateri so bila predložena sledeča vprašanja:

1. Kateri vspehi so se dosegli od cesarske naredbe z dne 2. maja 1899 glede zatiranja prašičje kuge?

2. Ali je opravičeno upanje vsaj v dozdevno bližnji dobi, da se po tej naredbi popolno zatire prašičja kuga?

3. Katere okoliščine onemogočujejo doseči ta namen?

4. V katerih ozirih se oškodujejo oziroma spravijo interesi kmetskih posestnikov v nevarnost po tej naredbi?

5. Katera so sredstva, po katerih bi bilo mogoče pri nadaljni veljavi omenjene cesarske naredbe škoda za kmetijske posestnike znatno zabranjevati?

Ministerski predsednik navaja, da so notranjemu ministerstvu došle razne pritožbe proti tej naredbi od kmetijskih družb, od deželnih zborov in tudi v državnem zboru vložile so se interpelacije na vlado zaradi te naredbe.

Zastopnik kranjski g. vodja Povše navajal je, koliko imajo naši kmetovalci škode po tej prašičji kugi, katero tako lahko zatrosijo maloskrbni prekupeci iz Hrvatske, odkoder je meja v deželo kar odprta. Obžalovati je osobito, da se je sklenila lansko leto nesrečna pogodba med Avstrijo in Ogersko glede živinskega prometa sploh, ki sloni na reciprociteti. Za tako reciprociteto pomanjkuje opravičenega temelja, ker Ogerska prodaja na leto v našo Avstrijo živine za 87 milijonov gld., ko Ogerska od nas kupi živine le za 3 $\frac{1}{2}$ milijona. Tudi ogerska veterinarska organizacija daleč za našo zaostaja in dalo bi se kaj ostro govoriti o odnosajih veterinarske policije na Ogerskem.

Zelo obžalovati je nadalje, da je naša vlada privolila v to, da je promet z živino med obema državnima polovicama prost in da se z Ogerskega k nam prihajajoče živali ne preiskujejo več na meji, ampak da morejo transporti svobodno prestopati mejo in preiskujejo še-le na kraju kupca, odkoder se vračajo, če so živali sumljive! Kolika lahkomiselnost, ki more prav znatno pospeševati razširjanje kuge. Ima sicer naša vlada pravico prepričati se po svojih veterinarskih komisarijih o stanju veterinarskih naredb na Ogerskem, a kako malo se to pravo izvršuje, saj je znano, da Ogerska ne vidi rada, če naši veterinarji prihajajo preiskovat ondote razmere.

Dokler ne bo prepovedan vhod ogerskim prašičem v našo državo, kakor je to bilo pred l. 1889., torej pred pogodbo z Ogersko, zaman je tudi najstrožja izvršba naredbe za zatiranje kuge s pobijanjem celih čred. Stotisoči se bodo izdali

iz državnih blagajn za pobite živali, a vedno novi transporti prašičev iz Ogerske, katerim je pot v notranje kraje naše države odprta, bodo zanašali vedno kugo. Tako bo naša vlada vršila pravo Sisifovo delo, kojemu ne bo konca in kraja.

(Konec prih.)

Čebelarstvo.

Solnčni krog in čebela.

Mali srpan.

V krajih, kjer ni jesenske paše, ne jemlje od enega plemenjaka več nego en sam roj. Pa naj ima tvoja okolica tudi najboljše pašne razmere, ne jemlje od enega starca čez dva roja, ako hočeš sam sebi dobro, t. j. da ti panjevi dovolj ojače za prezimovanje in ti vržejo še nekoliko medu za plačilo. Kaka bedarija da je strast za roje, sem se sam pred leti prepričal. Imel sem spomladi 6 srednje dobrih panjev. Ko pride junij (ne v majniku, rojevemu mesecu) in juli, ni bilo rojenja ne konca ne kraja; jeseni je bilo v ulnjaku 28 rojičev — vsak s par tisoč čebelami in par sto satnimi črvi, ki so posledica maloštevilnosti polka —; na jesen sem združeval, da se je število znižalo na 12, pa je še nisem prav ukrenil, kar mi je dokazala mrzla snežena starka, ki mi jih je nekaj podavila. Evo ti koristi rojeve manije (strasti), dragi čebelar!

Najpriprostejši način zabraniti pozne rojiče obstoji v tem, da postaviš roj namesto izrojenca in tega prestaviš na drugo mesto. Vse letavke izrojenca dobi na ta način roj, ki s tem postane silno močan, tako, da v kratkem času izpolni dani mu prostor s satjem in pri ugodni letini da pa znaten pridelek medu, plemenjak pa vsled občutne zgube vseh letavk opusti vsako misel na rojenje. Pa nikari ne pozabi takemu revežu podajati nekaj dni vode v panj, da morejo mladice pripraviti živeža zalegi.

Še nekaj opombic o rojih! Ne pusti da bi roj takoj zasel ves

panj, zlasti ako imaš premakljivo satje, ampak omeji ga na 3, 4, 5 okvirjev; sicer bi čebele začele na vseh okvirjih s satjem, pa bi nobenega ne dodelale.

Majhnih rojičev nikari ne postavljaj vsakega zase, ampak združuj 2, 3 da dobiš en polk, pa tisti kaj vreden.

Pri neugodnem vremenu ali slabi paši pitaj roje, da morejo neovirano staviti satje; v 12—14 dneh mora biti dani prostor popolnoma izdelan.

Močnim rojem, in le take previden čebelar postavlja same zase, ni dajati nikakih izgotovljenih satov ali mejsten, tudi ne satov z zalego ali medom, roji so namreč prvi čas tako pridni, da so taki pridevki popolnoma nepotrebni.

Nekateri čebelarji znajo napravljati tudi umetne roje. O njih vrednosti, pomenu in tvoritvi drugikrat, da se nam ta razprava preveč ne zavleče.

Roje je treba prve čase večkrat opazovati. Če prično delati trotovinno, zamenjaj takoj na pol izdelan tak sat z drugim delavskim ali pa umetno steno.

Posebno pozornost je treba obravnavati na one panje, ki imajo neplojeno matico, torej izrojeni starci in pa drujci, tretjinci itd. Kake 14 dnij po odhodu prvenca preišči ali ima izrojenec kaj zalege: če ne, je matica izgubljena in preskrbi takoj drugo ali pa vstavi kolikor moč goden matičen stolpič.

S pričetkom malega srpana se prično za naše čebelice večinoma pasji dnevi; in kako tudi ne? Cvetočna flora, ki je prejšnja dva meseca dičila gozd in livado zbeži ali umira pod žrinčetom ostrobrusene kose „Hospodar“. Tudi je nastopila ona doba eksotične paleče suše, v katerej tudi malo številce cvetličnih epigonov (potomcev) pri najboljši volji ni v stanu ponuditi čebeli imena vrednega okrepčila. Najgotovnejši znak, da je s pašo pri kraji, je trotovska vojska. Če pa kak polk trpi trote čez čas,

tedaj ga imam na sumu brezmatičnosti in ne bom odlašal, da ga preiščem.

Ko paša prejenja, pa se prikaže druga sitnica — ropanje. Od pri vročega dne le za malo časa končnico, takoj ti primaršira po zraku kompanija sladkosned, ki bi rade vdrle v medene magazine. Ako imaš torej v takem neplodnem srpanovem času pri čebelah kaj opraviti, stori to v zlati jutranji ali hladni večerni uri. Da v tem času ne smeš sprejeti nobenega roja več, se umeje, „roj julija ni vreden mačjih solza“. Če pa le pride, nazaj ž njim!

Le malo je krajev po svetu, kakor pri nas na Slovenskem, ki bi dali tudi še v velikem srpanu in kimovcu čebelam paše — na ajdi in vresji.

Lep je ajdov cvet;
da čebelcam med,
zrno je pa naša jed.

Komur je torej le količkaj mogoče, naj ne zamudi s čebelami potovati na pašo. Čas, kedaj se ima potovati, odvisi seveda od tega, kedaj v kakem kraju ajda cvete. Potovanje pa se ne sme pričeti še le tedaj, kadar je ajda že v polnem cvetju, ampak čebele morajo biti na mestu vsaj 8 dnij popreje. Tako imajo čebele priliko, da se v tem času dobro uletijo na novem mestu, sicer se pogubi silno veliko živali: v deroči hitrici, da bi pač česa ne zamudile, dirjajo čebele, komaj odloživši tovor v panju, bliskovito zopet na pašo, pozabijo vtisniti si v spomin novo stališče, se razlete po družih panjovih in najdejo v gromadah ondi svoj konec.

Kdor hoče od potovanja dobička, vozi le močne polke na ajdovišče. Če tudi se vrajmajo letine, ko je paša tako izvrstna, da celo slabiči čudeže delajo in sebe preskrbe za zimo in čebelarja obogate, vendar so to le bele vrane in teh pameten čebelar ne bo lovil. Pravilo ostane: slab rojiček, slab možniček — večinoma postane žrtev ropanja.

Vse brezmatičnjake, kakor tudi panjove z nesprašenimi maticami pusti lepo doma; prve ti takoj zavohajo roparji, mlade matice pa se le prerade pri prašnji pogubijo.

Za potovanje se je treba pripraviti vže dalje časa popreje. Vse polke revidiraj (preglej), slabiče in brezmatične združuj. Satovi z jako mladim delom naj ne stojе neposredno po vrsti, posebno ako imajo zalego in med; med nje vstavi starejše, večletne, na vseh straneh pritrjene sate.

Ako opustiš to previdnost in se mej vožnjo odtrga kak sat, podere ta mej padcem še sosednje in tak panj lahko dospe na mesto s popolnoma porušenim delom. Če so pa vmes večletni močni sati, potem zabranijo ti večjo škodo. To velja zlasti o velikih, celih okvirjih.

Preveč praznih okvirjev ne dajaj čebelam na pašo; pač pa jim daj izdelanih praznih satov, ako jih imaš v zalogi. Ko je panj v redu, ne pozabi okvirjev nekoliko pritrditi z drobnimi žebelčki.

Vrata naj imajo dovolj velike zračne odprtine, ki so zapažene z žičnato mrežo. Tudi žrelce se zatvori z mrežo, da more zreko neprenehoma krožiti od zadaj na vspred.

Na dan selitve pusti čebele pri miru; kakor hitro prenehajo letati, zapri žrelca, morda predležečim čebelam pokaži s tobakom, kje pelje pot v panj.

Na vozu morajo ležati panjovi nepremakljivo; prostor mej posameznimi dobro zamaši s slamo in cunjami; vendar pa morajo ostati odprtine za ventilacijo proste. Zlasti skrbno mora biti izdelano ob straneh. Pri vozovih brez peres mora biti podlaga panjem pošten kupček slame.

Panjovi naj leže tako, da teče satje vzporedno z osmi, toraj morajo biti pri panjovih s toplim delom žrelca obrnjena na vspred ali na vzad. Ker so neposredno nad osmi sunki najtrji, položi na ti mesti panje z močnim, starim sat-

jem. Jako ugodno in milo je čebelarju nebo, ako mu pošlje hladno noč za potovanje; žival je toliko mirnejša; če tega ni in se kak polk hudo buni in vznemirja, pokroti ga lahko z mrzlo vodo, ki je že tudi marsikakega blodečega človeka (seveda ne čebelarja) spravila k zavesti, pa bo tudi medeno mušico.

Seboj vzemi zabojček s potrebnim orodjem: satne klešče, šmoker (meh za dim) s platneno cunjо ali trhlím lesom, čebelno kapo, klešče, žeblje, kladivo in pod, tudi nekoliko ilovice ne zabi in praznih okvirjev. Ko je vse v redu, prični voziti počasi in čez kratek čas se ustavi, da se čebele nekoliko umirijo od prve razburjenosti, potem pa nadepolnega srca naprej proti obljubljeni deželi, kjer se cedi mleko in med. Vozi vedno v koraku in glej, da boš z jutranjo zoro na mestu. Zdaj pa panjove z voza!

Vse polke postavi zaporedoma v novem prostoru, natakni izletnice in ko si konje spravil v spoštljivo daljavo, se žrelca odpro, ventilacije zapro, z eno besedo: panjovi se spravijo v red. Ob enem tudi poglej, če se ni kak sat utrgal, ki ga je treba seveda takoj pritrditi nazaj ali odstraniti.

Skrbni čebelar mej potovanjem svojih čebel ne prepusti popolnoma tujim rokam, če ne družega vsaj njegovo oko čuje nad vsem, da gre v pravem redu. Pri napitnini (trinkgeld) ne glej preveč na vinar: piki, brez katerih se pri največji skrbnosti ne izhaja, skelijo potem mnogo manje.

Pa tudi med ajdovo pašo se od časa do časa prepričaj, je li vse v redu, odjemaj pri dobri paši med in vstavljaš še prazno satje, da ga napolniš.

So leta, ko nastopi tako ugodna paša, da so panjovi v malo dneh tako rekoč zazidani in ker nimajo prostora za med, morajo kljub najboljši paši predležati ali pa si celo zmislijo, kar se je že tudi pripetilo mojemu prijatelju, staremu če-

belavsu, da so mu čebele kar čez noč zunaj pod letavno desko napravile krasno satje in ga tudi zalile. To je bil srečen čas za tečen zajutrek! Ako se med o pravem času odvzame, se da včasih pridelek podvojiti. Seveda take letine (to bodi v tolažbo onim, ki imajo premalo posode za med) niso prepogostne; izvrstna paša traja dostikrat samo nekaj dni, pa tudi ti mali dnevi zadostujejo za napravo bogatih zalog.

Vodo pa morajo imeti čebele na paši pred ulnjakom, sicer jih na tisoče pogine.

Mlekarstvo in sirarstvo.

Kako ceno doseže mleko v raznih mlečnih izdelkih?

1. Kmetovalci v bližini mest so bili do sedaj edino tako srečni, da so imeli kak dohodek od mleka, kajti oddaljena sela, kjer se je proizvajalo maslo, so dobila komaj toliko zanj v celem letu kot dobe sedaj v enem mesecu v mlekarnici. Sicer je prived v družih deželah ugodni promet z železnico daljne kraje v dotiko z mesti, bodisi da so se ustanovile mlekarnice ali se pa donaša dnevno z železnico. V Budapešti pripeljeta vsako jutro dva vlaka samo mlekarje iz daljine, da prinašajo mleko na trg. Na ta način mleko vnovčiti je najbolje, kajti troški za upravo so zelo nizki, a dohodki prihajajo redno v mesecu, da se lahko poravnajo vse potrebščine na kmetiji. Mlekarnico za daljne kraje v mestu ustanoviti je le ondi priporočati, kjer je cena direktne prodaje z mlekom v primeri s ceno mleka, ki se izdelava v mlečne izdelke, zdatno višja vsaj 3—4 kr., kajti režijski troški so zelo visoki. Velika dunajska mlekarna, ki dobiva dnevno 30.000 litrov mleka od veleposestev, računa pri 1 litru 3 kr. troškov, ki imajo pokriti plačo uradniškega in delavskega osebja, obresti od inventara in poslopja ter amortizacijo. Za ravno iste namene

potrebuje štajarska mlekarne na Dunaji 2³/₄ kr. Dovažanje z vlakom 3—4 ure stane za 1 liter okoli 1 kr. Mleko se prodaja v prodajalnicah dunajske mlekarne 1 liter po 12 kr., udom se pa plačuje na odstotke tolšče in pride 1 liter na 8 kr. Najvišjo ceno doseže ta mlekarne pri izdelovanju mleka za otroke, ki se oddaja 1 liter za 24 kr. Ako se hoče tako mleko proizvajati, mora biti živinorejec strokovno izobražen o živinoreji, krmljenji in sestavi raznih vrst mleka, posebno je neobhodno potrebna velika pazljivost pri ravnanju. Visoka cena se lahko doseže za sladko smetano v bližini bogatih mest in kopališč.

Druga vrsta predelovanja mleka v surovo maslo donša v mnogih krajih lepe dohodke, če se ima zanj stalne odjemnike in če se more posneto mleko tudi vnovčiti, kakor je to moči v bližini krajev z velikim številom delavskega prebivalstva, kakor pri tovarnah. Na Nemškem povžije vojaštvo veliko posnetega mleka; tudi našemu moštvu svetujejo zboljšati črno kavo na ta način z malimi troški. Sir iz posnetega mleka delati se mnogokrat ne more priporočati, ker se dobi težko zanj odjemnikov. Boljše je, posnetemu mleku nekoliko polnega dodati, da dobi sir radi tolšče boljši okus in ložje kupca. V bližini tovarn, kjer je veliko delavcev, se bolje izplača delati skuto (mohaut) mesto trdega sira. Ako ni kupca za posneto mleko, tedaj se še vedno lahko v gospodarstvu porabi 1 liter po 1¹/₂ kr. n. pr. pri vzreji prešičev, če se jim še poleg poklada ječmen, turšica in krompir, ravno tako tudi pri teletih, kojim naj se še doda zdrobljen oves. (Dalje prih.)

Splošno.

Hrana vroča ali mrzla?

Obče je znano, da prevroča, kakor tudi premrzla hrana zdravju škoduje; nastane pa vprašanje, ke-

daj je hrana premrzla ali prevroča. Odgovor: Primerno toplino ima hrana, koje gorkota se približuje gorkoti našega telesa, to je 37 do 37,5 ° C. Splošno lahko rečemo, da se da prenesti pijača v bolj vročem stanju nego jedila, ker prihajajo jedila dalje časa v dotiko z občutljivo sluznico naših ust.

Uživanje vročih pijač in jedil škoduje pred vsem čutilu okusa. Tako n. pr. ako držimo jezik okrog 1 minute v vodi 50—52 ° C, ne občuti več sladkobe sladkorja. To je tudi vzrok, da kuharice, ki pokušajo prevroča jedila, dostikrat ne poznajo, je-li juha dovolj slana. Vroča trda jedila se tudi slabo razžvečijo, ker jih skušamo čim preje iz ust spraviti v želodec. Posledica tega je slabo prebavljanje in če se to nepravilno hranjenje ponavlja, lahko dobimo nevarni želodčni katar.

Na drugi strani provzročajo pa uživanje mrzlih pijač, zlasti pri naglem pitju in segretem telesu lahko hitrico, želodčni katar in želodčni krč. Hitro menjavanje gorkih in mrzlih jedi provzročajo tudi, da popoka trda prevleka naših zob (emajl), vsled česar se pokvarijo zobje. — Seveda moramo uživati jedila razne gorkote, ker ima le tá znaten upliv na njih slast; a paziti moramo, da ne bo toplina našemu zdravju na škodo.

Ako hočemo po zimi segreti premrto telo, služi nam najbolje pijača pri 50 ° C; vseobče je znan učinek gorkega čaja po zimi. Pijača hladi in žejo najbolje gasi pri 10—18 ° C; posebno kava pri 15 ° C je najizdatnejše sredstvo, da trajno preženemo žejo.

Odločno premrzlo se pije pri nas često pivo. Pogosto se toči pri mrzloti 5 ° C. Ravno to velja o ledeno mrzli soda-vodi; zato je jako pametno ukazala nemška vlada, da se soda- in druge vode ne smejo prodajati mrzleje nego 10 ° C.

Naravnost neverjetno je, s kako ostrostjo hočejo imeti naše gospo-

dinje družino brzo pri vročem kosilu. To vam je klicanja: „Pojdite no brž, je vže vse kakor led!“ Potem pa se raz mizo kadi, kakor na fužini. Če zmerimo toplino juhe, vidimo, da ima več nego 70 ° C, torej več nego 30 ° nad toplino krvi. Ako bi vtaknili v tako kopelj noge, Bog ve, kaj bi k temu porokle? In vendar je koža nog daleko menj občutljiva od sluznice naših hranilnih organov.

Pri takem ravnanju je človek tudi takoj nasičen, ker si je sparil želodečno sluznico in je s tem ustavil primešavanje redilnih sokov, vsled česar naslednja jedila obležijo v želodcu kakor kamen. Pa ne le želodec, tudi zobje padejo kot žrtev te neumne kuhinjske mode. Pa vendar imajo tudi naše kuharice svoje oboževalce, ki jih zato blagoslovljajo — zobozdravnike, kojim tako ravnanje stelje cvetje na pot.

Posebno pri tem je pa, da je ravno ta gospodinja, ki sili svoje ljudi k vročemu kosilu, popolnoma prepričana o njegovi škodljivosti — toda samo pri živini.

Bili smo priče, da je gospodinja, ki se je ravno jezila nad družino, ki še ni zasela mize z oparjeno juho, pošteno ozmerjala deklo, ki je nesla še ne shlajeno parjenje kravam; če morda ne ve, da bi mogla s tako pičo kravo umoriti?

Tako tedaj, mile gospodinja, ne bodite v svoji kuharski umetnosti nasilnice in vedite, da jedila ne smejo biti nikdar gorkejša nego kri, t. j. 37 ° C. Zato se navadite rabiti nekoliko toplomer ali termometer.

Pokončevanje grenkuljice.

Grenkuljica, povojček ali potlehni bršljin je bila kakor marsikatera druga rastlina v prejšnjih časih precej imenitno zelišče, ker so jo rabili v zdravilstvu in raznovrstnih vražah. Zdaj je ponehala njena slava in dandanes jo pametni gospodar, ki jo vidi na

svojem zemljišču, izruje in ugonobi. Grenkuljica ima po tleh ležeče, tanko, četverorobo, golo in kake korenine podobno steblo. Iz tega izrastejo v odstavkih vlaknate, drobno razpletene korenine, ki ga drže k tlom. Iznad korenin se vzdignejo precej visoke veje, ki so sicer steblo podobne, pa debelejše in sočnate. Po njih stojijo nasprotni recljati listi, spodnji manjši in ledvičasti, gornji obširnejši in srčasti. Porasli so s kratkimi kosmatinicami in debelo narezani; za listi sedijo skoro v kolobarjih, izvirajočih iz kratkega reclja, vijolični ali modri cveti. Grenkuljica je zelo trpežna in cvete od aprila do junija; raste povsod, najrajši pa po obdelanih njivah, kjer duši s svojo rušo sosedno rast.

Kako jo je moč pokončati? Ako jo škropiš z raztopino železne galice (vitrijola). Preteklo leto so se v ta namen delali poskusi pri večih kmetovalcih in sicer samo na njivah, kjer je bil sejan oves. Najmanjša ploščina je merila dva orala. Dvoje njiv je bilo tako hudo zaraslo z grenkuljico in njivsko gorčico, da sta lastnika mislila zemljo preorati. Eno takih njiv so pred nekaj leti, ko je bil tudi vsejan oves, že preorali iz enakega vzroka. Poskusi so pokazali, da grenkuljica, oziroma njivska gorčica, toliko oslabi, da njivi nič več ne škoduje, ali celo popolnoma usahne in se posuši; treba je le pravilno škropiti. Najboljši je škropiti s petnajstodstotno raztopino železne galice, t. j. 15 kg železne galice na 100 litrov vode; a tudi dvajsetodstotna raztopina ovsu še nič ne škoduje. Svetovati je, da raztopimo galico v mrzli vodi. Čim mlajše so grenkuljične rastline, tembolj so občutljive za raztopino. Razen tega so pri zgodnjem škropljenju rastline še malo pokrite od sadežev, zato jim je lažji priti do živega. Zadnji čas škropiti je tedaj, predno oves prične delati latje. Potem je treba škropiti, kadar je vreme suho in so rastline

v suhem stanju, torej ne gre škropiti, ko je še žito vlažno od rose. Rastline, ki se jih poškropi kak solnčni popoldan, dobe že na večer temne pikice, črne maroge in v 3—4 dneh usahnejo. Ovsu škropljenje ne škodi; če tudi kak listič porumeni, zraste pa drug mesto njega.

Pri imenovanih poskusih se je rabila Syphonia-škropilnica, ki raztopino razprši zelo na drobne delke. Za eno oralo se je porabilo približno 100 litrov raztopine. Priporočati je, da se hodi napol tako počasi kot pri sejanju in da se enkrat vzame na meter široko; sicer se veliko škodljivih rastlin ne zadene. Ker ti lahko od galice pade kaj na obleko ali čevlje, zato ne hodi ravno zelo čeden na to delo.

Če se kdaj ne doseže s takim ravnanjem zaželjeni uspeh, se prav gotovo ni dosti močno škropilo, ali je dotičnik hodil prehitro in jemal enkrat preširok prostor. Večinoma pa se oves popolnoma reši in postane zelo dajovit. Zato je na podlagi teh poskusov tako škropljenje priporočevanja vredno.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 39.: J. K. v G. p. L. Ker so razmere nanesle, da nisem naročil umetnega gnojila pred setvijo ajde, toda sem prepričan, če ne pognojim, imam gotovo slabo letino, radi tega Vas vprašam, ali bi se dala setev še sedaj s kakim gnojilom zboljšati?

Odgovor 39.: Po sedanjih vže večletnih poskusih se je uvidelo, da se more zadovoljiva ajdova letina edino le z umetnimi gnojili doseči. Amoniak-superfosfat v vrednosti 1 gld. 20 kr. za 1 mernik prostora je dal 11 kratni pridelek. Ako se je dosedaj zakasnelo pred setvijo s tem gnojilom, tedaj se še opomore ajdi k dobri letini, ako se potrosi pred kakim dežjem na 1 ha 100 kg solitra. Po mnogoterih skušnjah je dalo 100 kg solitra 400 kg zrnja več. Preveč solitra dati ni dobro, ker bi ajda le posebno bujno rasla in bi vedno cvela, kar imenujejo kmetovalci, da „nori“.

Vprašanje 40.: J. G. v Št. J. p. N. m. Po zimi in spomladi sem pridno

vozil gnojnico k sadnemu drevju, nadejaje se dobre letine, toda kljub obilnej gnojitvi ni sadje bolj polno ali bolj debelo, le edino perje in mladike jako bujno poganjajo. Kaj je temu krivo, da ne morem z gnojnico, ki se tolikrat po listih priporoča za sadje, plodovitosti drevja zboljšati?

Odgovor 40.: Gnojnica ima kalij in dušik, toda skoro nič fosforne kisline in apnenca, koje redilne snovi potrebuje tudi drevje za rast in plodovitost. Ako teh važnih gnojilnih močij ni v zemlji ter posebno rado fosforne kisline primanjuje, radi tega morate skrbeti, da jo na umeten način zemlji dovedete. V 1 hl gnojnice stresite pred vsakim škropljenjem pri sadji, 1 kg lahko raztopnega superfosfata. Fosforna kislina se posebno potrebuje za tvoritev sadeža in radi tega pomanjkujoča plodovitost, ker je v gnojnici ni. Da imate po bogatih letinah vsako leto dovolj sadja, morate večjo pozornost obračati gnojitvi. Za tvoritev debelega sadja in bogatega popkovja za bodoče leto je že zadnji čas gnojnico okoli drevja škropiti. Poleg gnojnice pa trosite po zimi še žlindro ali spomladi superfosfat in potem bo sadje veliko bolje rodilo.

Vprašanje 41.: Jos. J. v M. Ali ima umetno gnojilo, ki se je rabilo pri gnojitvi krmskih rastlin upliv na prezgodnjo skotitev? Krmim tudi oljnate tropine.

Odgovor 41.: Mogoče, da je krivo umetno gnojilo na prezgodnjem skotitvi, ker se je gnojilo prepozno še le spomladi potrosilo. Pravega dokaza pa ni bilo moči do sedaj še nikjer navesti, da bi povzročilo umetno gnojilo prezgodnjo otelitev. Ker se krmijo oljnate tropine, je tudi moči, ako bi bile slabe ali bi se v preobilnej meri pokladale, da bi one povzročile zgodnje skotenje.

Vprašanje 42.: F. Hr. sv. J. ob Šč. Moje cepljene hruške postajajo najprej pri vrhu na listju, potem pa na mladikah črne. Včasih sem odrezal dotični črni del, vendar nič ni pomagalo. Drevca so se črnela naprej proti spodnjemu koncu in se ob enem sušila. Kaj je temu uzrok in kako to preprečiti?

Odgovor 42.: Na Vaših hruškah nahaja se najbrže krasta ali srab. Bolj gotovo Vam bi povedali, če bi nam doposlali bolno vejico. Uzrok tej bolezni so najbrže glivice, ki napadajo hruškino listje, mladike in sadje. Posebno rada se prikaže bolezen na hruškah, ki se nahajajo v suhi in revni zemlji. Vendar ne napada vseh hruškinih vrst jednako.

Bolezen odpravite, če drevescem dobro pognojite a napadeni les odstranite. Drevo naj se nato opere ali poškropi z raztopino, kakoršno rabimo proti strupeni rosi na trtali. Vzame naj se pa nekoliko več (2 kg) modre galice in prilično toliko ugašenega vapna na 100 litrov vode. Najbolje pa je škropiti tudi sadno drevje že spomladi, predno se bolezen prikaže z modro galico.

Listek.

Poljedelei, varujte svoje prijatelje!

Prepogosto čujemo po kmetih pritožbe zoper razne neljube goste na polju, na vrtu, v gozdu, vinogradu: poljske miši, gosenice, hrošči, ušice i. dr.

Dokazuje se ogromna škoda, ki jo napravljajo, in svetuje se cela vrsta sredstev k pokončevanju.

Toda vsak razumen gospodar mi da prav, ako trdim, da teh škodljivcev nikdar ne zatremo z umetnimi sredstvi, ampak prepustimo to prirodi, le ona nas oprosti teh škodljivcev.

„Varujte živali in ptice!“

V dokaz temu, evo par zgledov iz sosedne nam Rusije o varstvu ptic.

Podnebje južnozpadne Ruske je po večini enako onemu v Avstriji in tudi živalstvo je zelo enoisto. Pa zakaj se pri nas ne nahaja toliko živalstva in ptic, kakor na Ruskem? Odgovor je lahek: „ker je uničujemo in preganjamo!“

Kdor je imel priložnost bivati na Ruskem, gotovo je vsakega pozornost obrnilo velikansko gnezdo na poslopji ruskega gospodarja — gnezdo štorclje čaplje. Tega ptica ima ruski gospodar za svojega čislanelega gosta, z ničemur mu ne škoduje, tako da je čaplja pri njem tako domača, da hodi po dvorišču mej drugo perutnino. Škodovati ptici, bi imela vsa družina za velik greh, zakaj prepričana je o veliki koristi njeni. Spomladi po vrnitvi iz toplega juga poišče čaplja svoj stari stan — gnezdo, kjer je imela

lani mladiče — in skrbi za nov zarod; to se ponavlja dolgo vrsto let, dokler se dotično poslopje kako ne spremeni ali ne zadene čaplje kje skupna osoda — smrt. In v tem slučaju podeduje gnezdo druga. Družina željno pričakuje čaplje z juga, pozdravlja jo z ljubeznjivimi besedami, posaja nji na dvorišče hrane, pri čemur jo ogleduje, je-li to v resnici njihova čaplja, kateri so na jesen privezali rudeč trakec, v dokaz, se li vrne nazaj.

Zanimivo je življenje te ptice, kako skrbi za svoje mlade. Zgodaj zjutraj do pozne noči leta po polji in travnikih, išče, kje kak gospodar dela na polji in kje bi našla največ ličink in golazni — in da taka ptica potrebuje precej, da napolni želodec, ni treba posebej omenjati. Par korakov za oračem stopa po brazdi cel trop čapelj in drugih ptic, in gorje ogercu ali miški, katero plug izorje, bistremu ptičjemu vidu nič ne uide!

Zanimivo je opazovati čapljo po letu, kadar se žanje žito; v tem času izpeljava čaplja svoje mlade, 2—4 iz vsakega gnezda. V tropah priletavajo na polje vedoč, da dobijo tu dosti za pod zobe. In da bi jim izpod kose ali srpa pač nič ne ušlo, približajo se tako blizo, da jih je moči z roko prijeti; kakor hitro se pokaže n. pr. miš, žaba, gaščerica, hop! jo vže ima v dolgem kljunu. To se godi celi dan, dokler so delavci na polji; kakor hitro pa le ti odidejo, leti tudi čaplja domu zadovoljna z dnevnim dobičkom.

Naj omenim nekoliko še o drugem živalstvu. Na Ruskem je v resnici mnogo ptic in živali, roparskih in koristnih in to zato, ker se ropne preganjajo malo, koristne čisto nič. Lisica, jež, krt, vidra, orel, kanja, vrane se prištevajo mej škodljive živali. Vprašajte pa ruskega kmeta, ali lisica davi vedno le domačo kuretino? Odgovori vam, da se lisica po leti hrani z mišmi in da se najlagje vlovi lisica tam, kjer je največ poljskih mišij; tam

se lisice shajajo, tam jih po noči pričakuje!

Isto velja o vpijatih pticah; če ta ali oni škodljivec zaduši kakega mladega zajca ali jrebico, za to se na Ruskem ne brigajo. — Koristnih ptic, slavcev, škrančkov i pod. pa ni pri nas nikjer toliko kot na Ruskem. Ni ga vrta in gaja, da bi ne bilo slišati v njem meseca majnika velikih slavčjih koncertov cele noči in po dnevu žgolenja najraznejših krilatecev. In kako taka množina ptic uniči vsako golazen, dokazuje n. pr. sledeči slučaj.

Na obširnem gospodarstvu je vrtnar, kateri oskrbuje okrog 60 desjatin vrtov in sadovnjakov, v pomoč ima samo dva pomagata. Ko ga pri obisku vprašam, kako more s tako malo pomočjo izhajati v tako razsežnem prostoru, mi odvrne z nasmehom: „Ako bi služil kje v Avstriji in imel v oskrbi tako velikanske vrtove, si niti predstavljati ne morem, koliko bi moral imeti pomočnikov za obiranje gosenic in prstenčarjev, tukaj pa sem s tem delom gotov v par dneh; to delo oskrbijo največ ptice.“

Za obiranje gosenic se na Ruskem malokdo pobrine, pa vendar o takih škodah po gosenicah kakor pri nas, ni čuti. In vzrok temu? Gotovo le „varstvo ptic in živalstva“.

Ruski gospodar ima do ptice nekako spoštovanje in žaliti jo, bi imel priprosti ruski mušik za greh! Najboljši dokaz tega spoštovanja je „praznik ptic in živalstva“, ki ga imajo vsako leto v staroslavni Moskvi in h kateremu prihajajo nebrojni prodajalci in kupci ptic. Vsak nakupi ptic po možnosti, bogatini jih nakupijo velike množine — pa ne zato, da bi jih vzeli domov, ampak da bi jim dali prostost; izpuščajo jih koj na mestu iz kletke, opominjajoč, naj se v drugo ne dajo več vjeti! — In podobnih zgledov o varstvu ptic na Ruskem je mnogo.

In pri nas?

Vpijate ptice in živali se zatirajo vseobčno, tudi postava to dovoljuje, in to samo zato, ker vničujejo divje zajce, jerebice, divje peteline, fazane in dr. za gospodo važno zver; — a dovoljujem si vprašati: „Ali mar vrana in kragulj živita samo o jerebicah in zajcih?“ Vsak gospodar mi odkimava — in ako bi nam zveri pojele tudi vse jerebice in zajce, ne bode to kmeta toliko bolelo, kakor, če mu miši uničijo celo letino!

Za to svetujem slovenskim kmetovalcem: „Ne izmišljajte se preveč umetnih sredstev za pokončevanje raznih škodljivcev, zakaj le malo pomagajo; prepustite to prirodi, ona najbolje za nas poskrbi, pa le v slučaju, ako jo i vi podpirate, t. j. ako varujete ptice in živali sploh, v prvi vrsti pa koristne!“ Po „Hosp. listu“.

V umetni mlin na valčke v Ra-

dečah
pri Zidanem mostu sprejme se učenec, ki je najmanj 16 let star in ima veselje do mlinarske obrti. Plača in učna doba po dogovoru. Zglašaj naj se v mlinu, pisma naj se na mlin naslovijo.

Imam 50 veder dobrega vina

na prodaj, katero se ne bo pokvarilo, ampak ostalo do zadnje kapljice čisto, če tudi polovnjak 4 mesece na pipi. **Jožef pl. Pohl**, Pišeci pri Brežicah.

Gospodje lovci!

Kdor želi imeti dobrega lovskega psa, naznanjam mu, da imam 6 lepih mladil psičev za oddati, čiste lovske krvi, najboljšega plemena. Kup po dogovoru. **Jožef Zlatorepec**, Brubanjevas, pošta Videm pri Dobropolju.

900 lepih hrastov

ima na prodaj **Janez Perko** na Kurinju p. Zagradec — Fužine. Vozilo bi se na postajo Dobropolje ali Zatičina. Pošteni kupci se vabijo.

Imam na prodaj brejo belo svinjo,

plemenskega rudečee pisanega hika, lepo pisano rudečo telico, nadalje dam v najem hišo pripravno za trgovino ali obrt na zahtevanje tudi nekaj kmetije. **M. Bobnar**, župan, Lahoviče p. Crklje pri Kranju.

Nikaka skrivnost ni več,

da si napravi vsakdo doma sam brez vsake priprave in težave najfinije likerje po francoskem sistemu s pomočjo ekstraktov, ki stanejo, da se napravi po 5 litrov likerjev: *Tropinovec, Absinc, Vermut, Ruski pelinovec, Češki liker, Kimel po 80 kr.; Slivovec, Rum, Česnjevec, Alaš, Alpinski liker po 85 kr. in Konjak, Benediktinec, Chartreuse, Pilzenski liker po 95 kr.* Razpošiljam proti predplačilu v znamkah ali s pošto nakaznico; po poštne povzleju 10 kr. več. Vsaki pošiljki pridenem navodilo, kako se napravi liker. Preprodajalcem, če naročijo več blaga, mnogo ceneje. **Anton Rukavina, Trst** — Via Belvedere št. 23.

Pristni dolenski slivovec

je na prodaj v večji množini, kje? izve se v pisarni „Gospodarske zveze“ v Ljubljani, kamor se lahko pismeno obrne.

Trgovina in obrt.

Trgovina.

Kako nas obvešča železnica o prihodu pošiljatev.

Kakor hitro je dospelo blago na postajo, kamor je bilo namenjeno, obvesti železniški urad pismeno prejemnika in sicer po kakem železniškem uslužbencu ali pa poštanim potom. Stroške za obvestilo plačati ima prejemnik.

Ako donese obvestilo železniški uslužbenec, potrditi je prejem v posebni, za to določeni knjigi in priporočiti je, da se navede tudi dan in ura dostavljenega obvestila, kajti premnogokrat povspešuje ravno to za stranko ugoden izid morebitne reklamacije. — Obvestilo od strani železnice odpade, ako je odpošiljatelj v naslovu izrecno napisal, da naj obvestilo v železniškem uradu ostane (restante). Želi kaka stranka, da se ji vsakoja obvestila od strani železnice ne dostavljajo, ker hoče ali sama ali pa potom pooblaščenca na postaji dvigniti blago, naznaniti mora to željo pismeno pri dotični postaji oziroma priložiti tudi potrebno pooblastilo. Za pooblastila prodaja železnica posebne tiskovine. Omenjeno pismo in pooblastilo kolekovati morata se vsako s kolekom v vrednosti 1 K. — Ravno tako ravnati je tudi v slučaju, če kaka stranka želi, da naj se obvestila ne dopošiljajo priporočeno po pošti, nego potom navadnih pisem.

Sosebno takim strankam, katere prejemajo na dan več obvestil ter vsako posebej priporočeno, je svetovati, da se radi stroškov poslužujejo te pravice in vložijo prošpomenico tičočo se 1. vpeljave okrajev za ometanje, 2. policijskega njo oziroma pooblastilo, glaseče se na to, da je dopošiljati obvestila skupno v enem pismu. Tekom

časa prihranile si bodo mnogo pošt-nih stroškov. Ako zahteva kaka stranka, da obvesti in izroči železnica na isto naslovljene pošiljatve kakemu odpravniku ali spediteru, treba je ravno tako vložiti na dotični postaji kolekovano pooblastilo. Ko prejemnik potrdi z lastnoročnim podpisom prejem blaga na obvestilu in plača odmerjeno voznino, zadobi pravico, da sprejme blago. Pred tem pa nima pravice, da bi zaboje, vreče itd. odpiral, oziroma jemal si vzorcev itd.

Blago prevzeti je do časa, ko zapade isto tarifarično določeni skladnini. Blago, katero se ne sprejme ali pravočasno ne prevzame, da se odpošiljatelju na razpolago.

Železnica ima pravico, da neizročljivo blago, katero se hitro spridi, ali kojega ne more radi krajevnih razmer niti v skladišču imeti niti kakemu spediteru oddati, takoj brez vsakega obvestila proda; drugo blago pa, koje se ne prevzame niti od prejemnika niti od pošiljatelja, proda železnica lahko po preteku 4 tednov in mora o prodaji dotične stranke obvestiti pravočasno.

Obrt.

Potovalni učni tečaji

za obrtnike in sicer za mizarje in črevljarje upeljali so se na Češkem v območji trgovske in obrtne zbornice v Liberecih.

Dimnikarji

zborovali so dne 10. julija letos na Dunaji. Udeležili so se zborovanja odposlanci obrtnih dimnikarskih zadrug iz Niževavstrijskega, Šlezije, Štajerske, Moravske, Tirolske, Gorenjevavstrijskega in Galicije. Sklenili so predložiti vladi reda tičočega se obrambe požarov in 3. upeljave novega zavarovalnega zakona za poslopja, pri katerem naj bi se razširil delokrog nadzornikov za varnost proti požarom tudi na nadziranje kurilnih naprav.

ZADRUGA

Občni zbor «Zveze kranjskih posojilnic» in «Gospodarske zveze» ter osnovalna skupščina na novo zasnovane zadruge «Gospodarska zveza»

vršila sta se dne 19. t. m. ob obilni vdeležbi zastopnikov raznih zadrug iz Kranjske, Štajerske, Goriške in Istre.

Obširneje poročilo o teh bode se objavilo v prihodnji številki našega lista, za danes omenimo le, da sta se vsled sklepa občnih zborov društvu „Zveza kranjskih posojilnic“ in „Gospodarska zveza“ na korist novo zasnovane zadruge „Gospodarske zveze“ združili, ter je zbor na predlog gosp. dr. Šusteršiča brzojavno pozdravil poljedelskega ministra.

V odbor nove zadruge bili so soglasno izvoljeni:

Iz rednih članov: Hladnik Iv., župnik, Trebelno; Jeglič Jos., zasebnik v Ljubljani. — Iz zvezinih obrtnikov: Rotar Josip, gostilničar, Podsmreka; Stele Ivan, mlinar, Zalog; Žumer Jakob, posestnik in podjetnik, Sp. Graben pri Gorjah. — Iz zvezinih trgovcev: Bonač Anton, trgovec, Begunje pri Cirknici; Demšar Fr., trgovec, Česnjice pri Železnikih; Korošec Val., trgovec, Št. Peter na Krasu; Rihar Valentin, trgovec, Polhovi Gradec; Tršar Fr., posestnik, Vrhnika. — Iz članov zvezinih zadrug: Avian Ferd., c. kr. fin. svetnik v Ljubljani; Belec Anton, posestnik in župan, Št. Vid nad Ljubljano; Bergant Luka, župan v Kamniku; Jaklič Franc, učitelj in posestnik, Dobropolje; Jarc Josip, veleposestnik v Medvodah; Kolar Matija, župnik pri D. M. v Polji; Dr. Krek Jan. Ev., državni poslanec v Ljubljani; Kromar Ivan, župnik v Šturiji; dr. Lampe Evgen, prefekt v semenišču v Ljubljani; Lavrenčič A., kapelan v Cirknici; dr. Pavlica

Josip, prof. bogoslovja in načelnik centralne posojilnice, Gorica; Pogačnik Josip, državni poslanec, Podnart; Somrek Ivan, kapelan v Marenbergu; Stanovnik Iv., posestnik v Horjulu; Šiška Josip, knezoškofjski kancelar v Ljubljani; Šubic Josip, posestnik v Gorenjivasi pri Poljanah; dr. Šusteršič Ivan, advokat v Ljubljani; dr. Schweitzer Vilko, odvetniški kandidat, Ljubljana; dr. Trinajstič Dinko, advokat, Pazin; Vencajz Ivan, drž. poslanec v Ljubljani.

Razsodišče: Dr. Brejc Janko, odvetniški kandidat v Trstu, dr. Janežič Ivan, prof. bogoslovja v Ljubljani; Kalan Andrej, kanonik v Ljubljani; Kauschegg Karol, veleposestnik v Ljubljani; dr. Matko Laginja, drž. poslanec, Pulj; Pollak Karol, veletržec in tovarnar, Ljubljana; Rožnik Tomaž, kapelan, Jesenice.

Dr. Pavlica iz Gorice je imenom goriških zadrug pojasnil ustanovitev goriške „Centralne posojilnice“, ki ima tudi namen, da postane zveza gospodarskih zadrug na Goriškem. Vprašal je, ali bi bilo mogoče, da bi bile goriške zadruge v zvezi s „Centralno posojilnico“ v Gorici, ta pa član osrednje „Gospodarske zveze“.

Predsednik dr. Šusteršič se je izjavil, da se bode o tem posvetoval odbor.

Dr. Šusteršič je na to pojasnjeval namen „Gospodarske zveze“, katere namen je pred vsem združna organizacija kmetijstva. To je zvezin temeljni smoter. O trgovskih in obrtniških interesih je dejal, da je neka politična strast iz političnih vzrokov polastila se zastopstva dozdevnih trgovskih in obrtniških interesov in iz političnih vzrokov planila po združni organizaciji. Vzroki, iz katerih izvira boj proti gospodarski organizaciji, niso stvarni, ampak politični. Do-

tičnim krogom je blagor trgovskega stanu ravno tako deveta briga, kakor blagor kmetov ali zadrug. Ujeti hočejo trgovski in obrtni stan, da ga izrabijo v politične svoje namene. Govornik je šibal laži, katere širijo nasprotniki o združni organizaciji, in navado nasprotnikov, da zaradi kake malenkostne nepravilnosti, ki se bodo primerile vedno, dokler ne bomo vsi skupaj nezmotljivi, jezdarijo tega slona po dežel. zboru in po Kranjskem. In čim bolj mi molčimo, ker nimamo časa za razgrajanje in moramo delati, tem bolj vpije nasprotnik. Nezaslišano je, kako si drznejo ti ljudje s tako brezmejno ignoranco v združnih in trgovskih zadevah tako oblastno nastopati. (Burno odobravanje.) Skrijejo naj se v luknje ali kamor hočejo, ne govore naj pa o stvarih, o katerih nič ne razumejo.

Nihče izmed trgovcev in obrtnikov se ne more pritožiti, da se njegovi interesi niso varovali. Nam ni za boj enega stanu proti drugemu, ampak za skupno delo vseh stanov. Ako pa trdimo, da je kmetijski stan tako imeniten, da se mu morajo interesi drugih stanov podrediti, je naravno in tiči to v interesu trgovcev samih. Koliko trgovcev je v Ljubljani, kateri bi brez kmetijskega ljudstva ne mogli izhajati? Ali je morda kak odvetnik v Ljubljani in morda celo na Bregu, ki bi izhajal, ko bi kmetske klijente ne imel. V interesu socialnega reda je naše delovanje. Kadar ima kmet denar, imajo tudi drugi denar, pravi že pregovor.

Govornik je opisoval koristi kmetskega združevanja v zadrugah ter koristi, ki jih imajo člani od „Gospodarske zveze“. Ta daje brezplačno tudi pravne svete v gospodarstvenih zadevah in brezplačno naznanja, ako kaže preložiti dolgove, preskrbuje kmetijske potreščine itd.

Pozival je v navdušenih besedah k agitaciji za krepko, številno organizacijo.

Pri slučajnostih je bila sprejeta Gostinčarjeva resolucija, naj se odbor posvetuje o sredstvih za cenene oseben in hipotekaren kredit, ter je bila na predlog dr. Pavlice izrečena zahvala načelnstvu.

Ob zaključku je shod protestoval proti veleizdajskemu klicu na leškem shodu z gromovitimi „Slava!“ klici cesarju.

Prodajalne zadruge za živino.

Danes stojimo v znamenju združništva v najrazličnejših panogah narodnega gospodarstva. Polom nebroja gospodarskih bitij, nečuvno izsesavanje in izrabljanje naše nevednosti od strani poštenjakov, ki so poleg svojega „usmiljenega srca“ gromadili stotisoče, nas je, če tudi pozno, pozno privelo do prepričanja, da le v združenji je moč, da nam ni iskati rešilnega angelja, razven v „samobrambi“.

To spoznanje je, hvala Bogu, mej nami pognalo že marsikak lep cvet v podobi kmetijskih društev, kmetijskih zadrug, vinarskih, mlekarskih i. dr. zadrug. Tu in tam, zlasti po Goriškem imajo tudi že precej zavarovalnic za živino.

Toda ravno ozir živinoreje se mi zdi, da stopicamo kakor mačka okrog vrele kaše. Vse poskušamo, a na najpotrebnejše misli malokdo (če tudi se sem ter tje to praktično poskuša, n. pr. v Bohinju skupna prodaja telet v Trst); mislim namreč na prodajalne zadruge za živino bodisi pitana ali plemenska.

Ta vrsta zadrug se širi zlasti po Hanoveranskem. Namen njihov je od članov prirejeno živino skupno prodajati v dosego teh-le ugodnostij:

1. da postanejo udje popolnoma neodvisni od živinskih kupcev;
2. da dosežejo s preko (direktno) prodajo svojega blaga izločivši kolikor moč vsako prekupčijo kar najvišje cene in tako

3. omogočijo tudi najskromnejšemu kmetiču, da svoje blago po pošteni ceni spravi v denar.

Take zadruge, ki se pečajo posebno s skupno prodajo pitane živine, obstoje že več let na Nem-

škem v krajih: Lemförde, Barnstorf, Bassum, Troistringen itd. To so pokrajine z izključno kmetijskim prebivalstvom. In ravno za take je skupno sodelovanje za določenim smotrom najeminentnejšega pomena. Vsaj je vendar mali kmet, kar tiče prodaje pridelkov, mnogo na slabšem od veleposestnika. Naravno je, da oni, kateri kako blago v veliki množini in v neki enakomernosti postavi na trg, dotično blago laglje in dražje proda, nego drugi, ki ima sicer enako blago, pa v manjši množini. Ta stavek, ki velja posebno za žito, ima tudi pri pitani ali plemenski živini svojo veljavo.

Odjemalci živine bodo gotovo veliko raje prišli, ako vedo, da dobijo v kakem kraju večje število pitane ali plemenske živine precej enake kakovosti, kakor pa če bi morali brskati za vsakim posameznim malim živinorejcem. Čim večji je okoliš, v katerem se nahaja enakomerno blago, tem lažji se prodaja. Zadrugi je veliko laglje spraviti skupaj cel vagon, (da se znižajo prevožni troški) enakega blaga in ga spraviti za pošteno ceno na kupca, kakor pa posamezniku.

Bistvenega pomena pri združnem poslovanju je tudi vzgojevalni moment. Zdrudniki dobivajo večkrat pouk in opomine, kakšno mora biti blago, če ima iti po visoki ceni, kako je živino pitati in ž njo ravnati, katera krmila je rabiti, katero pleme ali rasa je za dotični kraj najpripravnejša itd.

Ako ima zadruga, (in to se mi zdi, da je pri nas v največ krajih Ahilova peta, t. j. oni bolestni vzrok, da ne najdejo živinoprodajalne zadruge pota med naš ljud) spretno vodstvo, ki ume konjunkturo (okolščine) izrabiti, potem vseh skoro ne more izostati. Zato tudi vidimo pri gori omenjenih nemških zadrugah, da so dosegle prav povoljne rezultate; tako n. pr. je znašal promet pri 2 najstarejših zadrugah Lemförde in Barnstorf 151.080 gld., ozir. 54.412 gld. pri številu članov 1038.

To so vspehi, ki nas morajo le vspodbadati in ki kažejo, da se da s pomočjo zadrug doseči odločno višja cena. Človeka srce boli, ko vidi, kadar je kje v okolici semenj, gnati velikanske črede živine skozi domači trg. Koliko

potnih kapljic je stala izreja te rogate živine, čemu naj zdaj od tega vleče svoj dobiček tuji nemški ali laški prekupec? Ravno v krajih, kjer se mali kmet peča s pitanjem živine, ravno tu bodo zadruge delale z največjim blagoslovom.

Kmetijstvo bje boj na življenje in smrt. Le tedaj, ako bodo gošpodarji trdno in krepko skupaj držali, potem še le imajo upanje, da ta boj tudi zmagošlavno prestopijo, drugače pa ne, nikakor ne!

Denarni promet hranilnic in posojilnic v mesecu marcu 1900.

Hranilnica in posojilnica v Srednjivasi: Prejemki 9191 K 42 h, izdatki 6893 K 40 h, denarni promet 16.084 K 82 h, prejete hranilne vloge 5700 K, izplačane hranilne vloge 5006 K 20 h, dana posojila 1100 K, vrnena posojila 1840 K.

V mesecu aprilu 1900.

Hranilnica in posojilnica v Srednjivasi: Prejemki 16.151 K 56 h, izdatki 12.094 K 47 h, denarni promet 28.246 K 03 h, prejete hranilne vloge 7423 K 22 h, izplačane hranilne vloge 5531 K 76 h, dana posojila 3460 K, vrnena posojila 4505 K.

V mesecu maju 1900.

Hranilnica in posojilnica v Gojzdi: Prejemki 2028 K 87 h, izdatki 2148 K 46 h, denarni promet 4177 K 33 h, prejete hranilne vloge 792 K 14 h, izplačane hranilne vloge 200 K, dana posojila 1700 K, vrnena posojila 344 K.

Hranilnica in posojilnica v Rojтах: Prejemki 5269 K 09 h, izdatki 2972 K 61 h, denarni promet 8241 K 70 h, prejete hranilne vloge 2446 K, izplačane hranilne vloge 1150 K 01 h, dana posojila 1810 K 70 h, vrnena posojila 180 K.

Hranilnica in posojilnica v Srednjivasi: Prejemki 9796 K 05 h, izdatki 9425 K 48 h, denarni promet 19.221 K 53 h, prejete hranilne vloge 3609 K, izplačane hranilne vloge 5042 K 86 h, dana posojila 2320 K, vrnena posojila 1500 K.

V mesecu juniju 1900.

Hranilnica in posojilnica v Črničah: Prejemki 4247 K 31 h, izdatki 2372 K 66 h, denarni promet 6619 K 97 h, prejete hranilne vloge 8451 K, izplačane hranilne vloge 510 K, dana posojila 900 K, vrnena posojila 190 K.

Hranilnica in posojilnica v Čepovanu: Prejemki 1312 K 98 h, izdatki 1 K 60 h, denarni promet 1314 K 58 h, prejete hranilne vloge 1170 K.

Posojilnica in hranilnica v Črnem vrhu: Prejemki 16.087 K 62 h, izdatki 15.510 K 28 h, denarni promet 31.597 K 90 h, prejete hranilne vloge 1547 K 02 h, izplačane hranilne vloge 1023 K 61 h, dana posojila 7288 K, vrnena posojila 13.330 K.

Posojilnica v Frankolovu: Prejemki 2302 K 34 h, izdatki 1832 K 90 h, denarni promet 4135 K 24 h, prejete hranilne vloge 1508 K 60 h, izplačane hranilne vloge 100 K, dana posojila 1730 K, vrnena posojila 330 K.

Hranilnica in posojilnica v Gojzdu: Prejemki 2310 K 69 h, izdatki 2136 K 60 h, denarni promet 4447 K 29 h, prejete hranilne vloge 570 K, izplačane hranilne vloge — K, dana posojila 1060 K, vrnena posojila 900 K.

Posojilnica v Kranjski gori: Prejemki 11.106 K 37 h, izdatki 8728 K 36 h, denarni promet 19.834 K 73 h, prejete hranilne vloge 5131 K, izplačane hranilne vloge 1636 K 56 h, dana posojila 2020 K, vrnena posojila 2320 K.

Hranilnica in posojilnica v Leskovcu:
Prejemki 2803 K 10 h, izdatki 1920 K 96 h, denarni promet 4724 K 06 h, prejete hranilne vloge 850 K, izplačane hranilne vloge 371 K 28 h, dana posojila 1539 K, vrnena posojila 850 K.

Hranilnica in posojilnica v Mirni pri Gorici: Prejemki 3522 K 84 h, izdatki 2335 K 80 h, denarni promet 5858 K 64 h, prejete hranilne vloge 1110 K, izplačane hranilne vloge 2290 K 50 h, dana posojila — K, vrnena posojila 290 K.

Hranilnica in posojilnica v Polhovem Gradcu: Prejemki 3825 K 93 h, izdatki 3820 K 76 h, denarni promet 7646 K 69 h, prejete hranilne vloge 3270 K 10 h, izplačane hranilne vloge 2603 K 08 h, dana posojila 1200 K, vrnena posojila 429 K 50 h.

Hranilnica in posojilnica v Rovtjah: Prejemki 4793 K 80 h, izdatki 4099 K 81 h, denarni promet 8893 K 61 h, prejete hranilne vloge 362 K, izplačane hranilne vloge 266 K, dana posojila 3770 K, vrnena posojila 1830 K.

Hranilnica in posojilnica v St. Rupertu: Prejemki 3553 K 94 h, izdatki 3346 K 28 h, denarni promet 6900 K 22 h, prejete hranilne vloge 500 K, izplačane hranilne vloge 50 K, dana posojila 3270 K, vrnena posojila — K.

Hranilnica in posojilnica v Senožečah: Prejemki 2449 K 37 h, izdatki 1929 K 06 h, denarni promet 4378 K 43 h, prejete hranilne vloge — K, dana posojila 1920 K, vrnena posojila 1440 K.

Hranilnica in posojilnica v Selcih: Prejemki 10.444 K 26 h, izdatki 7828 K 27 h, denarni promet 17.262 K 53 h, prejete hranilne vloge 5293 K, izplačane hranilne vloge 1866 K 10 h, dana posojila 900 K, vrnena posojila 820 K.

Hranilnica in posojilnica v Srednjivasi: Prejemki 11.443 K 72 h, izdatki 11.489 K 38 h, denarni promet 22.933 K 10 h, prejete hranilne vloge 2079 K, izplačane hranilne vloge 5345 K 50 h, dana posojila 5030 K, vrnena posojila 200 K.

Hranilnica in posojilnica v Semiču: Prejemki 6579 K 74 h, izdatki 4200 K 42 h, denarni promet 10.779 K 16 h, prejete hranilne vloge 2626 K, izplačane hranilne vloge 500 K, dana posojila 3680 K, vrnena posojila 230 K.

Tržne cene žitu na Dunajski borzi
dne 6. julija 1900. (za 50 kg)

	za julij-avg.,	za jesen
Pšenica	K —, K 7-80	
Rž	" —, " 7-10	
Tursica	" 6-13, " 6-18	
Oves	" —, " 5-51	

Na trgu v Ljubljani

	za 100 kg	
za pšenico	K 18—, K 18-40	
" rž	" 15—, " —	
" ječmen	" 13—, " —	
" oves	" 13—, " 13-40	
" tursico	" 13-40, " 14—	
" krompir	" 6-40, " 7—	
" seno	" 4-20, " 4-40	
" belo proso	" 19—, " 20—	
" navadno proso	" 14—, " 15—	
" ajdo	" 18—, " 20—	
" činkvatin	" 15-60, " —	
slama	" 4—, " —	
trda drva	" 6-60, " 7—	
mehka drva	" 4-50, " 5—	

za ječmen	K ——
" oves	" 13-20
" tursico	" 13-30
" krompir	" 6—
" seno	" ——

Na trgu v Ptuj

	za 100 kg	
za pšenico	K ——, K 15—	
" rž	" ——, " 14—	
" ječmen	" ——, " 14—	
" oves	" ——, " 13—	
" tursico	" ——, " 13—	
" krompir	" ——, " 4-40	
" seno	" ——, " 4-40	

Na trgu v Kranju

	za 100 kg	
za pšenico	K 16-66	
" rž	" 15-60	
" ječmen	" ——	
" oves	" 16-20	
" tursico	" ——	
" krompir	" 5—	
" seno	" 4-40	
" proso hektoliter	" 11-40	
" ajda	" 11-75	
" fižol	" 21—	

Na trgu v Celovcu

	za 100 kg	
za pšenico	K 16—	
" rž	" 12—	
" ječmen	" ——	
" oves	" 12-60	
" tursico	" 13-40	

Na trgu v Velikoven

	za 100 kg	
za pšenico	K 16-40	
" rž	" 14-60	
" ječmen	" ——	
" oves	" 12—	
" tursico	" 14—	

Na trgu v Gorici

	za 100 kg	
za pšenico domačo	K ——	
" inostransko	" ——	
" rž	" ——	
" ječmen	" ——	
" oves	" 13—	
" tursico	" 14—	
" krompir	" 4-20	
" seno	" 2-40	

Na trgu v Črnomelju

	za 100 kg	
za pšenico	K 17-40	
" rž	" 15—	
" ječmen	" 14-10	
" oves	" 13-90	
" tursico	" 16—	
" krompir	" ——	
" seno	" 3-60	

Na trgu v Metliki

	za 100 kg	
za pšenico	K 20—	
" rž	" 17—	
" ječmen	" 15-50	
" oves	" 10—	
" tursico	" 14—	
" krompir	" ——	
" seno	" ——	

Tržne cene surovih svežih kož

	za mesec julij:	
Goveje kože, težke à kg	K —88	
" lahke	" —84	
Telečje	" 1-10	
Prešičeve	" —70	
" čiste	" —70	
" slabe	" —50	

Na trgu v Mariboru

	za hektoliter	
za pšenico	K ——	
" rž	" ——	

Zanesljivo dobri stroji! Jako nizke cene!

Karol Kavšeka nasl.

SCHNEIDER & VEROVŠEK

Zaloga poljedelskih strojev

Ljubljana, Dunajska cesta št. 18

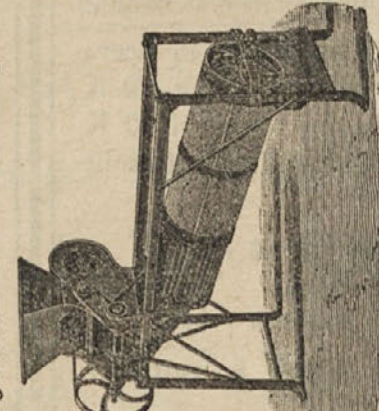
priporočajo svojo veliko zalogo raznovrstnih poljedelskih strojev, kakor: lahko tekoče gepeljne, mlati-
nice najnovije sestave in prav lahko tekoče, tudi take z ležišči
na kroglice [Kugellager], slamočesnike, s pomočjo ka-
terih se pri vsaki mlatičnici z človeka prihraniti in se na vsako mla-
tilnico lahko pripravijo, trijerje za žito čistiti, stroje za ko-
siti in žeti z r ali z konjema, najnovije ameriške sestave
in lahko tekoči [dajo se tudi na poskušnjo].

Potem tudi mline za sadje s kamenitimi valjerji, sti-
skalnice, škropilnice proti peronosperji, jeklene
pluge, katere ni treba prav nič držati, travniške brane,
slamorenice, in sploh vse stroje za poljedelstvo, kakor tudi
fino kovane bakrene kodle za žganje kuhati.

Za strokovno točno izvršilo vsakega naro-
čila jamčimo in bomo zanesljivo lahko vsako naročilo še
bolj natančno in zvesto izpolnili kakor do sedaj, ker ni-
mamo nobenih agentov in zastop-
nika ter celo stvar sami vodimo in nadzorujemo.

Vedno čez 200 strojev v zalogi.

Vsako, kdor name-
rava kupiti katerikoli stroj, naj si ogleda po-
prej našo veliko zalogo in se prepriča o izbor-
nosti strojev.

AVGUST REPIČ, sodar v Ljubljani

Kolizejske ulice št. 16, Trnovo

izdeluje, prodaja in popravlja vsakovrstne **sode** po najnižjih cenah.

Kupuje in prodaja staro vinsko posodo.

Ant. Presker

krojač v Ljubljani
sv. Petra cesta šte. 4
se priporoča preč. duhovščini ter slav.
občinstvu v izdelovanje vsakovrstne
duhovniške kakor tudi druge obleke
iz trpežnega in solidnega blaga po
nizkih cenah.

Opozarja na veliko svojo zalogo
izgotovljene obleke
posebno na **haveloke** v največji izbiri po
najnižjih cenah.

**Samó 1 krona za
3 žrebanja.**

Zadnji mesec!

Se dvakrat zna dobiti vsaka srečka

Glavni
dobitek **60.000** kron, **15.000** kron in **12.000** kron
v gotovini z 20% odbitka.

**Invalidske zahvalne
srečke po 1 krono**

II. žrebanje: 7. julija 1900.
III. žrebanje: 10. novembra 1900.

priporoča **J. C. MAYER** v Ljubljani.

Najboljše hrbtné škropilnice „Vindobona“

za žveplanje zoper Oidium so
in najbolj priporočljive; pripomniti je še pri istih pohvalo,
katero je izreklo kraljevo učiteljske za sadje in
vinorejo v Geisenheimu o. R. ob priliki, ko se je
primerjalo dosedajne škropilnice za žveplanje, „Poy-
sille“, „la Rapide“, „Vulcan“, „Universal“ in —
„Vindobona“:

„Ta aparat (Vindobona od Franc Nechvile,
Dunaj) je močno in trpežno napravljen, dasi
je izvanredno lahek. Istega se zelo lahko goni,
takorekoč skoraj igraje. Deluje pa najbolj
štedljivo.“

Dobi se ga lahko po **FRANC NECHVILE**
Tovarna vinarskega orodja, strojev za kletarstvo in za kovine
Dunaj, V/1, Friesgasse 14.

C. kr. priv.

pred ognjem in tatovi varne

blagajne

prodaja najceneje dobro znana tovarna blagajnic

M. Adlersflügel

založnik **Raiffeisnovih** posojilnic

Dunaj, I., Franz Josephs-Quai št. 13.

Kmet. društvo v Vipavi

priporoča preč. duhovščini in drugim odjemalcem

zajamčeno pristno vino

iz svoje zaloge in svojih članov pridelke po
zmerno nizkih cenah, in sicer:

1. vrste belo vino po 24 do 25 gld. ali
48—50 K za 100 litrov, loco Postojna;
2. vrste belo vino po 21 do 23 gld. ali
42—46 K za 100 litrov, loco Postojna;
3. vrste belo vino po 19 do 20 gld. ali
38—40 K za 100 litrov, loco Postojna.

V zalogi so tudi **desertna vina**, in sicer:
renski rizling za buteljke po 45 ali 90 K
Hl. ozir. $\frac{7}{8}$ ltr. buteljka po 60 ali 120 K
Vrhpoljec črni po 2 K buteljka in Pikolit
po 2 K 40 vin.

Pošilja se v sodčkih nad 56 litrov.

Na zahtevanje pošljejo se vzorci. — Večjim od-
jemalcem se dovoli primeren rabat.

Kmet. zadruga! Svoji k svojim!

Odlikovan s 400 zlatimi, srebrnimi in bronastimi kolajnami.

Ph. Mayfarth & dr.

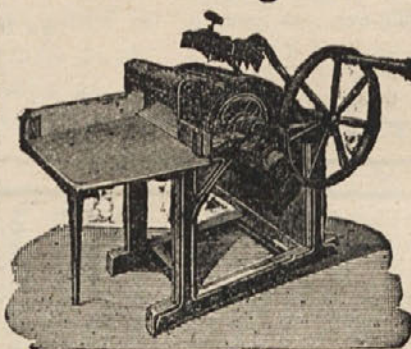
c. kr. edino priv.

**tovarna kmetijskih
strojev,
livarna in fužina**

na par

DUNAJ

II., Taborstrasse 71

ima v zalogi ročne, na gepeljne in na par patentovane
mlatilne stroje, gedeljne, najnovejše čistilnike
za žito, trijerje, rebljače za koruzo.

Samodelujoče patentovane brizgalnice za vni-
čenje njivne gorčice, „Syphonia“; premakljive
parne kotle za napravo živinske krme; stiskal-
nice za seno in slamo, ročne, premakljive ali ne-
premakljive; jeklene pluge, brane za travnike,
za mah, na člene in diagonalne; najboljše stroje
za sejati, „Agricola“; stroje za košnjo detelje,
trave in žita; grablje za seno in za žito.

Patentovane aparate za sušenje sadja, zelenjav
i dr.; stiskalnice za grozdje in sadje; rebljače
za grozdje; stroje za rezanje krme; ročne mline
za žito; stroje za rezanje repe.

Vse se izdeluje po najnovejših napravah.

Obširne cenike in mnogoštevilna priznanska pisma zastoj.

Zastopniki in prekupci se iščejo.

Šivalni stroji in kolesa
Tovarniška zaloga
Ivan Jax-a
v Ljubljani
Dunajska
cesta 17
priporoča svoje najbolj priznane
šivalne stroje in kolesa
Ceniki se dopošljejo na zahtevanje zastoj.

V. J. Rott v Pragi
Staro mesto, Malé náměstí, č. 142—I.
Trgovec s stroji in kovanim blagom
za vsakovrstne rokodelske potrebe
priporoča *stroje in orodja* za vrtnarje, gospodarje, sadje-
rejce, gozdarje, vinorejce in čebelarje; jeklene kopače, lopate,
grablje, motike, rovke, plevke, strgalke, prahulke za konje,
nože, zobovje k žagam, cevi za vodovode, demante za stek-
larje, pasti za krte, miši, podgane itd., škarje za konje, go-
vejo živino in ovce, ostrine k rezalnim strojem, amerikske
vile, podajalnike, merila, vage, lote, stroje travoreznike.
Potrebe za dom in kuhinje, mesarje in prekajalce
mesa, škarje za brke in lase, angleske britve; domače tele-
grafe in njih posamezne dele.
Cenike na zahtevanje.

Zaloga in kletarstvo
na Glincah št. 20
pri Ljubljani
na lastnem posestvu.
Slov. vinogradniško društvo
v Ljubljani
registrovana zadruga z omejeno zavezo
priporoča svojo veliko zalogo
pristnih domačih vin
starih in novih
iz Dolenjske, Štajerske, Istre, Vipave in Goriške.
Vino je deloma doma prešano, isto oddaje
se v sodih in fino vino v steklenicah.
Na zahtevo pošiljajo se uzorci brezplačno.

C. in kr. priv.
tvornica za gasilno in
kmetijsko orodje
R. A. Smekal-a
v Čehu na Moravskem
nudi vsakovrstne
brizgalnice za gasilna društva
najnoveje sestave s sesalno in tlačilno
oprtno na obeh straneh ter s patentom
proti zmrzlini. — Brizgalnice proti
peronosperi, vsakovrstne cevi iz konoplje
in gume; dalje
gospodarske stroje vsakojakih vrst.
Ceniki brezplačno.
Plačila tudi na obroke.
Podružnica R. A. Smekal
v Zagrebu.

Slovenci, kupujte doma!
Kmetijsko društvo v Dobropoljah ima v zalogi dobro obležan
S I R
dvojne vrste, masten in pust za delavce. Razpošilja se po pošti ali železnici v celih
hlebih od 25 do 30 kg, pa tudi v manjših kosih. Razpošilja in odgovarja se točno.

Vnanja naročila se izvršujejo točno proti poštnemu povzetju.

Gabrijel Piccoli

lekarnar v Ljubljani, Dunajska cesta
dvorni založnik Njegove Svetosti
papeža Leona XIII.

Lekarnarja Piccolija zobne kapljice, vsled najvišjega priznanja in dovoljenja

1 steklenica 40 h. **Štefanijine kapljice**

imenovane, devajo se na pavoli v votli zob ali pa se namaže bolna čelust, so učinkujoče sredstvo proti zobobolu.

Odlični profesorji in zdravniki priporočajo lekarnarja Piccolija

želodečno tinkturo

katera krepi želodec, provzroča veselje do jedi, upliva na prebavnanje in odprtje, zlasti pri onih, ki trpijo stalno na telesnem zaprtju. — 1 steklenica 20 h., 12 stekl. z zabojem vred 2 K 52 h.

Pri slabokrvnih in nervoznih ali vsled bolezni oslabeledih otrocih kakor tudi pri odraslih se uporablja lekarnarja Piccolija z najboljšim vspehom. Ima 20 do 90krat toliko železa v sebi, kakor druga China-vina, katera nimajo pogosto niti toliko železa, kot navadno namizno vino.
Cena polliterski steklenici 2 K.

Najboljše sredstvo, da se ohranijo konji, krave, teleta, voli, prešiči, ovce itd. zdravi in močni, je lekarnarja Piccolija katerega cenijo in radi kupujejo vsi kmetovalci.
živalski prašek,
Zavoječek 50 h., 10 zavojev 4 K.

G. in kr. izklj. privil. tvornica za čistilnice (trierje)

N. HEID Stockerau Dunaj

Čistilnice in stroji za sortiranje različnega žita.

Special-trierji za čiščenje leče, graha, fižola, ogerščice, lanenega semena, prosa itd. s patentovano pločevino; izborna čiščenje, brez vsake zgube dobrih zrn.

Trier za čiščenje detelje od predenice in drugih škodljivih primesi.

Excelsior-mlini

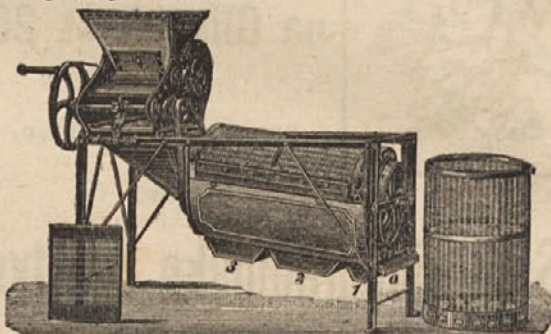
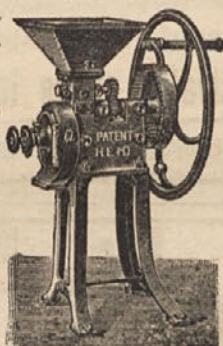
za razdrobljenje (Patent Heid)

za razdrobljenje in mlenje rži, ječmena, ovsa, koruze, fižola itd.

Ti stroji so zelo lahko gonljivi, (ročni na gepel in na par), so zelo po ceni ter se le počasi izrabijo.

Popolna oprava za skladišča

po najnovejšem sistemu.

Pozor! Najboljša kislá voda

je

Jurij Regoršek-ov

»Marijin studenec«

— v okraju Rogatec. —

Ta slatina je bila po g. profesorju dr. J. Gottliebu v Gradcu analizovana in se je ta analiza iz 30. zvezka št. 14, str. 191 l. 1858 sejnega poročila matematično-prirodosnanskega razreda ces. akademije znanosti na Dunaju v posebni brošuri odtisnila in se na str. 11 te brošure potrjuje, da se more »Marijin studenec« prištevati najmočnejšim natronovim studencem, in da presega z ozirom na množino svojih delov, osobito dvojno oglenokislega natrona najbolj sloveče studence te vrste, kakor studenec v Bilinu, Vichy-ju, Ems-u, Selters-u in Rogatcu.

Naročila naj se dpošiljajo Juriju Regoršek,
Poljčane, Štajersko.

Naročila naj se dpošiljajo Juriju Regoršek,
Poljčane, Štajersko.